

Dystopisktkonceptuell surrealismveganismett manifestförenbättrevär

**Det känns som att ingen vågar äta mig nu
- en modedesigners önskan att förändra världen**

KONSTFACK - University Collage of Arts, Crafts and Design

Examensuppsats

Emmi Avergren

e.avergren@gmail.com

Projekthandledare: Patrik Söderstam, Ulrika Mårtensson

Extern handledare: Karin Lundgren-Tallinger

Texthandledare: Michell Zethson

Extern texthandledare: Katja Aglert

2020-05-11

"I think whether we are talking about gender inequality, or racism, queer rights or indigenous or animal rights. We are talking about the fight against injustice. We're talking about the fight against the belief that one nation, one people, one race, one gender or one species has the right to dominate, control, use and exploit another with impunity."

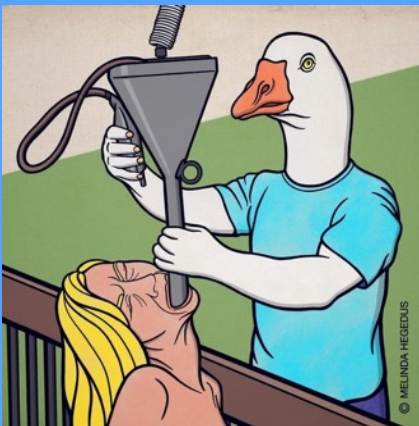
- Ett utdrag ur Joaquin Phoenix tacktal på Oscarsgalan februari 2020.

Innehållsförteckning

Citat	s 2
I drömmen finns sanningen	s 4
Varför jag gör det jag gör.....	s 5,7
Albert, Benjamin & Jane.....	s 6
Recept	s 8
Vad det är jag gör.....	s 9
Norm, aktivism, manifest.....	s 10
Kollektionen	s 11
Skisser & närbilder.....	s12
Veganska textila material.....	s 13
Poesi, nyckeln in i konceptet.....	s14
Filmen.....	s 15,17
Bilder från filmen.....	s 16
Line up.....	s 18
Hur jag gör det jag gör.....	s 19
Material och skisser.....	s 20
Val av material.....	s 21
Material, närbilder.....	s 22
Slutsats.....	s 23,25
Broderi.....	s 24
Sammanfattning.....	s26-28
Källförteckning.....	s 29-33

idrömmenfinnssanningen

vad drömmar du om?

vad drömmar du om?

Varför jag gör det jag gör

För mig har mode alltid varit något mer än bara yta. Det är ett språk, ett sätt att kommunicera och ett sätt att visa vem en är. Det är ett sätt att ta sig an och diskutera samhällsproblem. Ett sätt att visa alternativ, kanske till och med förslag till lösningar på större strukturella problem. Jag anser att mode kan vara mer än trender och letar, som så många andra, efter en väg som leder bort från massproduktion och fast fashion. Hantverket i sig blir en motståndskraft mot massproduktionens slit och släng mentalitet och de konceptuella idéerna ett sätt att bygga berättelser som vill säga något mer än hur en bäst bär säsongens trendigaste färg. Jag anser att mode är en plats för nytänkande pionjärer som vill göra skillnad och påverka till det bättre. Jag är medveten om att min syn på mode skiljer sig från mängden, från massan och från normen. I bråkandet med normer uppstår självfallet problem men också möjligheter att skapa verklig förändring.

Att göra skillnad med det jag skapar är viktigt för mig. Jag vill använda min röst för att tala för de som inte har någon, djuren. I denna uppsats och kontext har jag valt att fokusera på de djur vi äter och de djur vi bär på kroppen för att göra en form av avgränsning. Idéen till examensprojektet föddes när jag sommaren 2019 besökte Gotlands djurfristad, en gård för djur som blivit räddade från slakt. Det var också ungefär samtidigt som jag själv gick från att vara vegetarian till vegan. Det tog mig 15 år att ta steget och för min del berodde det på bristen av kunskap. Det fanns också en del förnekelse och en känsla av att vilja blunda för sanningen av rädsla eller kanske till och med bekvämlighet på en mer eller mindre omedveten nivå. Det upplever jag fortfarande är väldigt vanligt hos både köttätare och vegetarianer. Jag visste inte hur brutal äggindustrin är och att 15 000 tuppkycklingar dödas varje dag och att det är lagligt att mala levande dagsgamla kycklingar till döds. Jag gick som många andra på pr-myten om hur frigående höns inomhus lever bra utan att inse att de lever i misär, alldeles för många på samma yta (Djurrättsalliansen: Ägg). Jag visste inte hur mjölkproduktionen gick till och hade ingen aning om att en majoritet av kalvarna tas ifrån sina mammor kort in på födseln. Hälften av köttet kommer dessutom från mjölkindustrin (Djurens rätt: Kor, kalvar och tjurar). Jag insåg inte att jag som vegetarian indirekt dödade djur, vilket var precis det jag inte ville göra. Okunskap dödar och det är därför det här ämnet är så viktigt för mig.

Albert och Benjamin som nu lever på Gotlands Djurfristad efter att ha blivit räddade från slakt.
Foto: Lena Areskog

Jane i höbädden på Gotlands Djurfristad. Foto: Lena Areskog

Vi människor har ett språk för att dölja det vi gör mot djur och därför väljer jag att konsekvent använda språket på ett sätt som belyser att djur är individer och inte produkter. Vi tar ifrån djuren sin individualitet genom att referera till dem som en flock, ett stim eller en svärm. Vi pratar inte om den enskilda grisen, om kon eller om fisken. Vi pratar om pålägget, färsen eller maten. Människor omkommer eller dör medan djur avlivas eller slaktas. En gris kan aldrig mördas, den avlivas och görs ätbar. (Göransson 2017:18-19). Det sägs att djuren ger oss kött, de ger oss mjölk och de ger oss ull. Detta givande föreslår att djuren själva valt att bli förslavade, inlåsta, utnyttjade och mördade. Djur objektifieras och själva dödandet maskeras för att komma bort från det som verkligen sker. Efter att de mördats styckas de upp och nu benämns delarna av liket som korv, bacon eller stek. Vi konsumerar sedan kycklingvingar, inte en kycklings vingar. Vi äter lammstek, inte en del av en enskild individs bakre lår (Adams 2015:27-28). Det handlar om att belysa dödandet och göra det närvarande för att på så sätt minska lusten att vilja fortsätta äta eller bära döda djurs kroppar. Det är egentligen vi människor som tar, vi som utnyttjar, vi som skadar och vi som mördar. Jag tror att detta är ett resonemang som de flesta skulle skriva under på. Så varför fortsätter majoriteten av befolkningen att äta och bära döda djur trots att så många idag vet hur djuren har det? Forskaren och filosofen Elinor Hållén, som skrev sin avhandling om självbedrägeri, menar att det enligt Freud handlar om att vi flyr från något som vi inte vill konfronteras med, för att istället hålla fast vid en verklighet vi önskar var sann (Hållén 2011:108). Det handlar alltså om att undvika ångest och att självbedrägeri kan ses som en försvarsmekanism eller rent utav ett verktyg för att slippa må dåligt. Jag är inte här för att göra det bekvämt för köttätare att fortsätta leva i sin bubbla. Jag är här för att få folk att öppna ögonen. Att agera. Diskutera. Att göra något för att bryta den invanda köttnormen vi redan som små barn blir indoktrinerade i.

Så vad kan jag som modedesigner göra för djuren i mitt examensprojekt?

- Går det att skapa mer empati för djurens situation med mode och i så fall hur?
- På vilka sätt kan jag med mitt arbete utbilda, upplysa och inspirera andra till att leva veganskt?
- Vilken plats har veganskt mode i samhället idag och i framtiden?
- Hur når jag andra än de som redan är invigda i ämnet?

manifestreceptdetärmy cketviktigtattdetblirrätt

1 msk drömmar

1 tsk Kallocain

1 krm Egalías Döttrar (inkl moms)

1 dl 1984

Blanda problemen tills det blir helt klart. Rör försiktigt ner de lösningar du hålls tillhanda. Låt jäsa tills du vet vad som är fantasi och vad som är verklighet

Och vad du än gör. Besök inte djurfarmen. Gå istället in under skinnenet. Sök där upp den Andalusiska hunden och lyssna. Bara lyssna.

Vad det är jag gör

Jag kallar mig själv modedesigner och textildesigner eftersom jag skapar mode, tyger och mönster. Jag kallar mig själv aktivist eftersom jag aktivt handlar för att skapa samhällsförändring. Som examensprojekt har jag designat en vegansk modekollektion där jag har använt mig av tyger som jag målat och färgat själv. Jag lyfter hantverket i en modekontext och vill visa styrkan i det handgjorda. Att skapa veganskt mode betyder att jag inte använder mig av djurs kroppar, hud eller päls. Jag avstår alltså helt från att använda skinn, siden, ull, päls, dun och fjädrar. Jag vill visa att det går att skapa mode utan att utnyttja och döda djur i processen. Kollektionen presenteras dels som en konceptuell konstfilm men också i form av modefoton, i en look book. Jag ser uppsatsen som ett sätt att upplysa, utbilda och skapa debatt kring vilka djur vi äter och vilka vi bär på kroppen. Själva uppsatsen är också en del av gestaltningen med bilderna och kollagen som tar plats på sidorna i färg.

Färg är viktigt för mig och är en stor del av gestaltningen. Det finns enligt mig något deprimerande i att klä sig i mörka kläder och att mötas av en grådassig massa klädda i svart, grått, brunt och blått så fort en går ut. Att Sverige dessutom har en befolkning med en högre andel kroniskt deprimerade än i andra EU-länder blir intressant ur ett perspektiv där jag vill påstå att färg till en viss grad kan öka människors välbefinnande (Europa: News: Health). Det finns idag mycket vetenskaplig forskning om färg och hur den påverkar oss rent psykologiskt. Det finns också mer filosofiska, andliga och kulturella definitioner av färg. Efter att ha träffat färgpsykologen Karl Ryberg och läst hans böcker har jag blivit mer övertygad om att färg har förmågan att göra människor gladare. Han menar att svarta kläder släpper fram mindre ljus till kroppen än färgglada kläder och att det är en konkret anledning till varför du mår bättre av att bära färg. Du tar helt enkelt upp mer ljus vilket gör dig gladare. Färg stimulerar kreativitet och aktiverar hjärnan. Det påverkas av valör, kulör och hur färgerna kombineras (Ryberg:1999). Jag tror att det kan göra en gladare både att bära och se på färg vilket är en anledning till varför jag använder det så mycket. Jag vill klä den deprimerade världen i färg.

norm, det "normala" eller godtagna beteendet i t.ex. en social grupp; konvention, praxis.
(Nationalencyklopedin: Norm)

aktivism, praktisk handling i syfte att uppnå samhällsförändring.
(Nationalencyklopedin: aktivism)

manifest, manifest, programförklaring kring den egna konsten, politiska åsiktsriktningen e.d., ofta utfärdad av ett kotteri eller en grupp i opposition mot det etablerade.
(Nationalencyklopedin: manifest)

Behind the scenes från filminspelningen.
I bild: Sara Brannäs
Foto: Anna Jegéus

Kollektionen

Det finns en del influenser från 60-talet och 70-talet mixat med min utopiska färgglada framtidsvision i kollektionen. På 60-talet skapades en DIY-kultur med handbroderade detaljer och applikationer som jag inspirerats av (Laver 2007:267). Det handlar bland annat om hur en kan använda upcycling för att ge nytt liv åt kläder på second hand marknaden och använda resurserna vi redan har istället för att skapa nytt. Jag inspireras av den andra vågens kvinnorörelse under 60- och 70-talet, deras aktivism och deras mod. Från punken tar jag attityden och den anarkistiska mentaliteten vilket syns i sättet jag blandar material. Plastdetaljer blandas med handvävt. Gamla material med nya. Det självklara i att inte behöva följa någon annans regler är förlösande och frigörande.

Kollektionen är tillägnad de som vill bära mode där djur inte kommit till skada. Till de som gillar färg och till de som vågar sticka ut och avvika från normen i det avseendet. Själva kollektionen visar ett alternativ på vad veganskt mode kan vara. En vanlig missuppfattning är att det i kläderna måste synas att en är vegan, men det är alltså inte min intention. Jag ser kläderna på scen, till vardags eller till fest. På en artist, på en föreläsare eller på en arbetsplats. I kollektionen har jag tagit till fasta på det som är min signatur när jag designar mode. Vikten av färg och de handmålade tygerna, plaggen och mönstrena. Jag ser tyget som min canvas när jag målar mina akvareller. Jag framhäver det skeva och jag väljer att låta färgerna blöda in i varandra. Jag väljer att låta tyget vara skrynkligt, istället för struket och fasttejp på bordet som jag fått lära mig, för att jag vill hitta det där uttrycket som gör som det själv vill. Jag vill att färgerna ska våga sig ut på tyget, leva och ta plats. Ett kontrollerat kaos eller kanske ett harmoniskt ett. Jag har till kollektionen målat skeva ruttmönster som inte är stängda, kanske är de öppna eller rent av trasiga. Inspirationen kommer från burar, känslan av att känna sig instängd men också känslan av att bli fri. Det finns många paradoxer inom mode, det är något jag alltid älskat. Att säga flera saker samtidigt. Ruttmönstret är ett trasigt fångelse, som symboliserar ett frigörande av de djur vi fångslar. Det symboliserar ett raserande av en samhällsstruktur där ätandet av döda kroppar är norm från den dagen vi föds. Utifrån ser en kanske endast komposition och färg och det är helt okej för mig. Jag valde att göra filmen för att lyfta djurens verklighet och det är där jag istället fokuserar på att lyfta de frågorna.

Handfärgade tygprover och akvareller som sedan blev ett fodertyg i en jacka.

Transfertryckt fodertyg med akvarellskisser som förlaga. Pälsen är airbrushad för att få in ett mer unikt, säregt uttryck.

Veganska textila material

Jag har med en sömnadsteknik manipulerat tyll att se ut som päls vilket är ett exempel på hur jag arbetar med att på olika sätt ersätta animaliska material. Modedesignern Stella McCartney är en inspirationskälla då hon försöker hitta nya alternativa material i samarbete med vetenskapen och teknologin. Hennes märke är till exempel ansiktet utåt för det nya växtbaserade sidenet som framställs på socker, jäst och vatten (Stella McCartney: Materials and Innovation). Dessutom använder hon endast veganskt läder och har gjort det sedan märket grundades 2001 (Stella McCartney: Vegetarian leather). Det finns idag en vanlig missuppfattning om att skinn är en biprodukt vid slakt men det är vanligt att det är huvudprodukten. På grund av detta missförstånd är det alltså lätt att rättfärdiga användandet av skinn med att djuren slaktas för köttet i första hand vilket alltså inte alltid stämmer. Skinnproduktionen ökar stadigt år efter år (Djurens rätt: Skinn). Jag kommer inte använda mig av skinnliknande produkter i denna kollektion men tycker ändå det är viktigt att lyfta ämnet då skinn är väldigt vanligt inom modeindustrin. Det finns fler företag som lyckats ersätta skinn. I Stockholm finns butiken Green Laces som säljer veganska skor och accessoarer med fokus på hållbarhet. Där finns skor i konstskinn som är tillverkat av återvunna matrester och äppelskrutt (Green Laces: Om oss). En annan av mina förebilder inom veganskt mode är Leanne Mai-ly Hilgart som startade Vaute Couture för 10 år sedan, märket som sägs vara det första framgångsrika veganska modeföretaget. De är framförallt kända för sin ytterplagg och har ersatt dun och ull, de klassiska materialen för ytterplagg, med ekologiska material och återvunna fibrer (Vaute Couture: What were made of). Ullen är inte en gåva från fåren till oss människor. De ger oss inte ull, vi tar den och vi säljer den och i slutändan ses fåret som en produkt. När det gäller får så handlar det om så många olika aspekter. Dels hur de har de under den korta tid de får leva men också under vilka förhållanden de klipps. Det handlar om hur de transporteras och hur de sedan mördas när de inte längre drar in tillräckligt med pengar. (Djurens rätt: Ull). Det är oerhört svårt att kontrollera hur djuren har haft det under tiden de levde och därför avstår jag helt från att använda ull.

Jag strävar efter att bli en mer hållbar modedesigner och majoriteten av materialen kommer därför från second hand marknaden. Jag har noggrant valt ut t-shirtar som jag sedan målat, färgat och broderat på. Detta för att ta vara på de resurser som redan finns och försöka att inte köpa så mycket nya material. En enda ny t-shirt kräver mer än 2700 liter vatten att producera. (Circular Fashion Design Pathway Course, Johnston). Jag gör mina skjortor av gamla lakan, som istället för att slängas får ett nytt liv. Jag gör byxor av gamla gardiner. Jag syr väskor av alla spillbitar för att ta

Det känns som att lägga pussel med liv
Det känns som att allting har smält samman
Det känns som en dystopisk framtidsskildring
eller är det en utopi
Det känns som att vi lägger pussel med andras
liv
Inte längre bara en själ, utan flera
Inga ansikten eller
Så många att allting har smält samman
Hybrider vandrar på våra gator
Det känns som en ny värld
Hälften människa hälften djur
Det känns som att ingen vågar äta mig nu

Dikt, nyckeln in i konceptet.

Bild: Behind the scenes från filminspelningen.

tillvara på allt material och försöka designa med så lite spill som möjligt. I vissa fall har jag valt att köpa helt nytt material. I de fallen låter jag plaggen enbart bestå av den fibern och inte blanda flera olika material eftersom det är enklare att återvinna plagg som innehåller en fiber (Circular Fashion Design Pathway Course, Salmon). Detta är egentligen mer aktuellt när det är en produktion i en större skala men det är ändå en viktig lärdom för framtiden.

Filmen

Dikten på föregående sida är nyckeln in i konceptet och den värld jag skapar i filmen. Jag har valt att kalla det en konstfilm för att det är en nischad film som är långt ifrån en traditionell kommersiell modefilm. Med poesi sätter jag stämningen för den världen jag skapar och för att åstadkomma förståelse för djurens verklighet försätter jag människan i den. Jag skapar en upp och ner vänd värld för att visa djurens vardag, med inspiration från surrealismen. Jag jobbar med hybrider för att belysa problematiken kring att äta djur. Vilka djur är det som får ätas och vilka djur bär vi på kroppen? Vilka djur ser vi som underhållning och vilka är vår familj? Jag utforskar hierarkier och filosofier kring djur, människan och hybrider.

Jag funderade mycket kring användandet av masker och vill förtydliga min intention med mitt val att göra det. Vad sänder det för budskap att täcka en kvinnas ansikte? Spelar min intention roll? I Carol J. Adams bok *The Sexual Politics of Meat* från 2015 dras flera paralleller mellan kvinnoförtryck och köttätande. Jag läser om hur kvinnors kroppar görs djuriga och om hur djurs kroppar sexualiseras och görs feminina. Om köttätandet som något manligt. Om kvinnan som ett djur, fritt för män att förtrycka och utnyttja på samma sätt som djur utnyttjas. De två kvinnorna Sara och Anna bär masker i filmen för att symbolisera en korsning av en människa och ett djur, en hybrid. Sista meningen och titeln på min uppsats lyder hälften människa hälften djur, det känns som att ingen vågar äta mig nu. Jag vill väcka empati för djuren genom att i filmen förmänskliga dem. Det är inte filmat med någon sexualiserande eller objektifierande intention och kläderna som Sara och Anna bär är bekväma, inte utmanande. Det handlar inte om att sälja kroppar utan om att rädda individers liv. Den kvinnliga filmaren Danielle ber dig inte att titta objektifierande på deras kroppar. Både Sara och Anna uppger att de kände sig stärkta av att bära maskerna, inte förnedrade eller objektifierade. En alternativ tolkning av maskerna är att de också symboliserar aktivism, då det är vanligt att de används inom just aktioner av olika djurrättsorganisationer.

det ärdags att dö nu vill du

Det är dags att dö nu, vill du?

Behind the scenes bilder från filminspelningen.

Filmen visar transporten till dödsfabriken. Många av scenerna upplevs som obehagliga och våldsamma. Under filmen så växlas det mellan att vi får se Sara och Anna både med och utan djurmasker. Vilka tankar väcks när du bevittnar ett mord på en människa vs. ett djur? Vad känner du när du ser ett djur bli misshandlat och när du ser en människa bli misshandlad? Skulle du stoppa en misshandel på ett djur? Skulle du stoppa en misshandel på en människa? Vad är det egentligen för skillnad? Jag vill belysa något som pågår på dödsfabrikerna runt om i världen, varje dag, varje sekund. Idag ser vi inte de trånga, långa transporterna till dödsfabrikerna. Vi ser inte slaktkön som djuren befinner sig i, en kö som är flera timmar lång. Vi ser inte stressen, vi ser inte ångesten. Vi ser inte de höggravida djuren som mördas med sitt barn i sin mage. Vi ser inte att de inte får mat och svälter dygnet innan eftersom avföringen vid mördandet gör hanterandet av liken svårare (Djurens Rätt: Slakt).

Line up, skiss av hela kollektionen

Hur jag gör det jag gör

Surrealismen är ett grepp jag använder för att prata om veganism och djurrättsaktivism och som är närvarande i filmen och i formgivningen av uppsatsen. Jag har en dragning till den surrealistiska bildvärlden och det oväntade och det drömlika. Det händer något när två eller flera till synes helt vanliga föremål möts på ett oväntat sätt och skapar en alternativ verklighet. Surrealismen har ett absurt och ibland chockerande bildspråk. Det finns en besatthet av sex, död, religion och det freudianska undermedvetna. Det är passande när jag pratar om slakt, död och djurens liv i mörker. Jag tycker att surrealistisk filmkonst, måleri och litteratur erbjuder vackra ytor som gömmer ett fruktansvärt mörker och djup. Det är en konstform som blivit kallad både smaklös, provokativ och obscen. Här föddes idén om att använda mig av hybrider i filmen. Hälften människa, hälften djur.

När Breton själv får definiera surrealismen i sitt första manifest skriver han:

Ren psykisk automatism genom vilken man i tal, skrift eller på annat sätt avser uttrycka tankens verkliga funktion. En tankens diktamen befriad från varje förnuftsmässig kontroll och från varje estetisk eller moralisk beräkning. Surrealismen grundar sig i tron på en högre verklighet hos vissa associationsformer som hittills försummats, på drömmens allsmäktighet och på tankens oegennyttiga lek. (André 2011:47)

Val av material

Under den här terminen har jag ändrat mig gällande vikten av miljöaspekten i mitt arbete. Från början var en avgränsning att inte ta så stor hänsyn till miljöfrågor eftersom jag gör en liten kollektion i liten upplaga. Den största anledningen var att jag ville att fokus skulle ligga på djurrätsfrågor och inte huruvida bomull är bättre än polyester. Jag vill dock vara del av förändring och förbättring och valde därför att gå en kurs i hur jag som modedesigner kan påverka miljön positivt genom att designa mer hållbart. Kursen heter Circular Fashion Design Pathway Course och produceras av Redress Award, arrangören för världens största tävling inom hållbart mode. Jag inser att jag som enskild person och designer kan göra skillnad och eftersom jag i framtiden vill in i industrin så är kursen hjälpsam för mig i mitt arbete att bli en mer hållbar designer. Modeindustrin är trots allt idag den näst smutsigare i världen, efter oljeindustrin och jag vill in i den för vara del av

Skisser på det skeva rutmönstret.

Handmålade tyger med det skeva rutmönstret. Bomull (gamla lakan) och viskos.

den förändring som krävs. Därför valde jag några veckor in i examensarbetet att lägga ett större fokus på att använda hållbara material och att tänka mer hållbart i designprocessen. Detta återspeglas i materialvalen då en del nyköpta material inhandlades innan jag kom in på det här mer hållbara tänket. 80 % av en produkts totala miljöpåverkan avgörs redan i designstadiet. (Circular Fashion Design Pathway Course, Dean). Med kunskap och utbildning kan en designer alltså minska miljöpåverkan drastiskt genom att ta hållbara beslut redan i den initiala designfasen. Mycket handlar om att tänka på plaggets totala livscykel, vilka material som används och hur enkelt det är att återvinna. Plagg med en fiber är lättare för industrin att återvinna än blandningar.

Handmålade tröjor inköpta second hand.

Fejrpäls där jag färgat topparna.

Tyll manipulerad att se ut som päls på håll.

Handvävt tyg i bomull och lin. Handmålade tyg i ekologisk bomull. Material till en väska.

Slutsats

Så vad kan jag som modedesigner göra för djuren i mitt examensprojekt?

- Går det att skapa mer empati för djurens situation med mode och i så fall hur?

Ja. För mig är mode nära förknippat med aktivism och ett resultat eller svar på vad som pågår i samhället just nu. I mitt examensprojekt knyter jag samman djurrättsaktivism med mode och lyfter framförallt detta i filmen och uppsatsen. Kollektionen i sig är ämnad att vara ett alternativ till hur veganskt mode kan se ut och där är jag tydlig med vilka material jag använder och kommunicerar att det är möjligt att göra mode utan att utnyttja och döda djur. Det handlar om att skapa en dialog, utbilda och att visa alternativ.

- På vilka sätt kan jag med mitt arbete utbilda, upplysa och inspirera andra till att leva veganskt?

Jag ser uppsatsen som en stor del i det. Jag hoppas väcka tankar om varför en fortfarande väljer att äta eller använda sig av djurs kroppar. Min ambition har också varit att visa på strukturer i samhället, som hur språket påverkar och förtrycker djur. I min look book som kommer presenteras på vårutställningen kommer det framgå att kollektionen är vegansk och varför.

- Vilken plats har veganskt mode i samhället idag och i framtiden?

Modevärlden jobbar för fullt med att ställa om och bli mer miljövänliga. Det är idag bevisat att växtbaserad kost är bättre för miljön och det har blivit ett större argument till varför många väljer att bli veganer (Naturskyddsföreningen: Vego). De veganska modeföretag som finns och startas idag har väldigt ofta också ett miljötänk. Jag ser tydliga kopplingar mellan miljö och veganism. Går du in i modebutiken Thrive i Göteborg kan du välja mellan flera modemärken som alla erbjuder produkter som är hållbara på flera plan (Thrive: Manifest). Många försöker nu ställa om till en cirkulär modeindustri, istället för en linjär. Det handlar mycket om att återvinna fibrer, se till plaggens livslängd men också om att designa med mindre spill (Circular Fashion Design Pathway Course, Design for low waste, St James). Konsumenterna blir alltmer medvetna och kräver mer av modevärlden. Utbudet av veganskt mode idag är litet om vi ser till det totala utbudet av mode. Här finns en marknad som har stor potential att utvecklas då fler alternativ behövs. Världens första veganska modevecka lanserades i början av 2019 i Los Angeles och det är en fingervisning på att det är en växande marknad (Vegan Fashion Week: About).

Handbroderade franska knutar på en handfärgad t-shirt. Både broderitråd och t-shirt är i 100 % bomull och inköpta second hand.

- Hur når jag andra än de som redan är invigda i ämnet?

Det absolut svåraste är att sätta tonen för hur jag pratar och skriver om djurens rättigheter och deras rätt till sitt eget liv. Det blir väldigt lätt provocerade eftersom de som äter kött, dricker mjölk eller använder sig av delar av djur på andra sätt känner sig anklagade eller får dåligt samvete. Vissa reagerar med ilska, andra med att ifrågasätta och andra med att sluta lyssna. Jag hoppas ändå att jag når fram till vissa. Jag tror att okunskap dödar och att spridning av fakta kan rädda liv. Jag tror att det bästa är att presentera ren fakta som är baserad på trovärdiga källor. Efter diskussioner med köttätare har jag fått lite insikt i vad de tycker fungerar. De såg mer värde i att lägga fram argument som visar varför det är bättre för deras hälsa att äta veganskt men också mer argument för varför det är bra för miljön. Det tar jag med mig till framtiden.

Jag tror att min färgglada och iögonfallande gestaltning med färgstarkt mode och djurhuvuden kan väcka uppmärksamhet som kan leda till att fler än de redan invigda nås. Jag tittar även på olika marknadsföringsstrategier och hur jag på olika sätt kan nå ut med mitt budskap. Jag ser över på vilka plattformar jag vill synas och sprida filmen och hur jag jobbar med att nå ut med kollektionen. Jag tror att ett vinnande koncept är att synas både i modevärlden och i djurrättsforum.

Sammanfattning

Jag definierar mig som mode - och textildesigner och som aktivist. Som examensprojekt har jag designat en vegansk modekollektion där jag har använt mig av tyger som jag målat och färgat själv. Jag lyfter hantverket i en modekontext och vill visa styrkan i det handgjorda. Att skapa veganskt mode betyder att jag inte använder mig av djurs kroppar, hud eller päls. Jag avstår alltså helt från att använda skinn, siden, ull, päls, dun och fjädrar. Jag vill visa att det går att skapa mode utan att utnyttja och döda djur i processen. Kollektionen presenteras dels som en konceptuell konstfilm men också i form av modefoton. Jag ser uppsatsen som ett sätt att upplysa, utbilda och skapa debatt kring vilka djur vi äter och vilka vi bär på kroppen. Uppsatsen är också en del av gestaltningen. Konstfilmen är inspirerad av surrealism och är en utopi och dystopi på samma gång, med flera världar i en. Den är ett experiment i hur en kan kombinera mode, koncept, konst och djurrättsaktivism i ett och samma projekt.

I det här arbetet har jag jobbat med koncept och djurrättsaktivism med mode och hantverk som verktyg. Jag har axlat flera roller under terminens gång. Jag har varit designer, regissör, producent, sömmerska, mönsterkonstruktör, projektledare, klippare och konsthantverkare för att nämna några av de mest framträdande. Jag har djupdykt i djurrätsfrågor, gått en kurs i hållbart mode och insett hur viktigt det är att jag gör skillnad med det jag gör. Om jag skulle göra om denna kollektion igen skulle jag lägga mer fokus på hållbara material och helt undvika syntetmaterial. Jag hade också gjort maskerna själv eller försökt hitta någon som kunde göra dem för en mer autentisk look.

Jag ser att framtiden för veganskt mode är ljus och att det är en växande marknad. 2019 lanserades världens första veganska modevecka i Los Angeles vilket är en fingervisning på vart vi är på väg. Jag arbetar mot en ljusare framtid där djur inte får illa, dödas eller utnyttjas. Flera veganska företagare, aktivister och medmänniskor behövs. Mitt syfte med examensarbetet har varit att inspirera, utbilda och influera till en vegansk livsstil. Jag har velat öppna upp för debatt och visat alternativ på lösningar. Det här är mitt alternativ till en vegansk modekollektion och med hopp om en djurvänligare framtid har jag döpt den till *The Future is Vegan*.

Fotograf: Tamara Rmandic Modeller: Matilda Galli, Yang Zhong, Helena Rosenblad

Konstfilmen går att se på <https://vimeo.com/410489954>

Källförteckning

Tryckta källor

Adams, Joyce Carol 2015. *The sexual politics of meat a feminist-vegetarian critical theory*.

New York : Bloomsbury Publishing Inc.

Breton, André. 2011. *Surrealimens Manifest* : Sphinx Bokförlag.

Göransson, Michell 2017. *Ätbara andra*. Göteborg: Makadam Förlag.

Hållén, Elinor 2011. *A Different Kind of Ignorance, Self-Deception as Flight from Self-Knowledge*, Uppsala Universitet. <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:408360/FULLTEXT01> (Kontrollerad 2020-03-11)

Laver, James 2007. *Costume and fashion, a concise history*. New York: Thames & Hudson.

Ryberg, Karl 1999. *Färger i vardagsliv och terapi*, en bok om färgernas stimulerande effekt. Stockholm: Ica Bokförlag.

Elektroniska källor

Citat, Joaquin Phoenix

<https://www.youtube.com/watch?v=XMAN0ATcH4g> (Kontrollerad 2020-03-12)

Djurens rätt: Kor, kalvar, tjurar

<https://www.djurensratt.se/djur-i-livsmedelsindustrin/kor-kalvar-tjurar> (Kontrollerad 2020-02-28)

Djurens rätt: Skinn

<https://www.djurensratt.se/djurvanlig-konsumtion/skinn> (kontrollerad 2020-02-17)

Djurens rätt: Slakt

<https://www.djurensratt.se/djur-i-livsmedelsindustrin/slakt> (Kontrollerad 2020-03-11)

Djurens rätt: Ull

<https://www.djurensratt.se/djurvanlig-konsumtion/ull> (kontrollerad 2020-02-04)

Djurrättsalliansen: Ägg

<https://djurrattsalliansen.se/djurens-situation/livsmedel/agg/> (Kontrollerad 2020-02-28)

Europa: News: Health

https://ec.europa.eu/sweden/news/20181127-health_sv (Kontrollerad 2020-03-10)

Green Laces: Om oss

<https://greenlaces.se/om-oss/> (Kontrollerad 2020-02-28)

Nationalencyklopedin: Aktivism

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/aktivism> (Kontrollerad 2020-03-11)

Nationalencyklopedin: Manifest

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/manifest> (Kontrollerad 2020-03-11)

Nationalencyklopedin: Norm

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/norm> (Kontrollerad 2020-03-11)

Naturskyddsföreningen: Vego

<https://www.naturskyddsforeningen.se/vad-vi-gor/klimat/faqvego> (Kontrollerad 2020-03-12)

Stella McCartney: Materials and innovation

<https://www.stellamccartney.com/experience/en/sustainability/themes/materials-and-innovation/>
(kontrollerad 2020-02-17)

Stella McCartney: Vegetarian leather

<https://www.stellamccartney.com/experience/en/sustainability/themes/materials-and-innovation/vegetarian-leather/> (Kontrollerad 2020-02-28)

Thrive: Manifest

<https://www.thrivestore.se/sv/manifesto> (Kontrollerad 2020-03-12)

Vauta Couture: What were made of

<https://vautecouture.com/pages/what-were-made-of> (Kontrollerad 2020-02-28)

Vegan Fashion Week: About

<https://www.veganfashionweek.org/about> (Kontrollerad 2020-03-13)

Föreläsningar

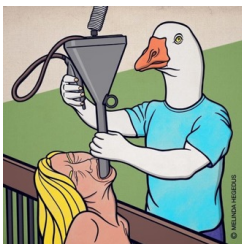
Circular Fashion Design Pathway Course 2020

1. An introduction to circular fashion med föreläsarna Dr. Christina Dean (Redress Founder and Board Chair, and Founder and CEO, The R Collective). Sandy Lo (Education Director, Redress). Elodie Rousselot (Circular Design Project Manager, Ellen MacArthur Foundation).
2. Fibres and new technologies med föreläsarna Jonathan Salmon (Li & Fung Divisional Manager Sustainability). Amanda Johnston (Curator and Education Consultant, The Sustainable Angle).
3. Design for low waste med föreläsarna Tara St James (Founder, Study NY and Re:Source Library). Angus Tsui (Redress Design Award Alumni and Founder and Designer of ANGUS TSUI) Sharon Tsang (COO, The R Collective).

4. Marketability and upscalability med föreläsarna Orsola de Castro (Fashion Designer, Co-founder of Estethica and Co-founder of Fashion Revolution, UK). VF Corporation.

Bildförteckning

s 4 Vad drömmer du om?

Skapad av djurrättsaktivisten Melinda Hegeus
<https://melindahegedus.com/> (Kontrollerad 20-03-13)

Stillbild från Den andalusiska hunden, 1929

Av: Salvador Dalí och Luis Buñuel.

<https://www.youtube.com/watch?v=054OIVImjUM&t=1109s> (Kontrollerad 20-03-13)

Skapad av konstnären Annie Montogomerie

<http://www.anniemontogomerie.co.uk/> (Kontrollerad 20-03-13)

Recept s 8

Stillbild från Den andalusiska hunden, 1929
På bilden skär de sönder ett öga på en död gris
Av: Salvador Dalí och Luis Buñuel.
<https://www.youtube.com/watch?v=054OIVlmjUM&t=1109s> (Kontrollerad 20-03-13)

Av sutherlandsunderland
<https://www.deviantart.com/sutherlandsunderland/art/Yolk-Mouths-Egg-Oddities-by-Sutherland-s-Underland-730886376>
(Kontrollerad 2020-03-13)